

Пояснення до завдань з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ пробного тестування «ЗІГЗАГ»-2012

Частина 1 Українська мова

1. Через дефіс пишеться слово *вряди/годи* (відповідь А). Слова *змалку* (рядок Б), *якраз* (рядок В), *ніяк* (рядок Г) у цьому тексті пишуться разом.
2. Підрядна означальна наявна в четвертому реченні: *Ще не вміючи читати, він гортав єдину книгу, що прикрашала божницю дядькової хати*, — якийсь столітній журнал (відповідь В).
3. Застарілим є слово *божниця* (відповідь Г).
Божниця — це місце (куток) у хаті або в церкві з полицями, на яких поставлені образи (ікони).
4. Частку виділено у словосполученні *ще не вміючи читати* (відповідь В).
А *попрощався й звернув* — сполучник;
Б *спинився коло вітрини* — прийменник;
Г з насолодою вимовляв — прийменник.
5. Фразеологізм є в п'ятому реченні: *І як/раз не малюнки, а низки чорних рівеньких знаків вбирали його очі* (відповідь Г).
Вбирати очима (в очі) — дуже уважно дивитися, запам'ятовувати бачене.
6. Відокремлена обставина відсутня в шостому реченні: *Він, навіть, не пам'ятав, як вивчився читати* (відповідь В).
7. Пунктуаційну помилку допущено в шостому реченні: *Він, навіть, не пам'ятав, як вивчився читати* (відповідь Г). Слово *навіть* не є вставним, а отже, не потребує відокремлення.
8. Однакова кількість звуків і букв наявна в усіх словах рядка А мільярд, з'явитись, досє, сяють.
9. Спрощення у вимові приголосних позначається на письмі в кожному слові рядка Б *захисник, роз'їзний, нависне, слати*. У словах *гігантський, аванпостний* (рядок А), *контрастний* (рядок В), *баластний* (рядок Г) спрощення не відбувається, бо це слова іншомовного походження; слова *зап'ястний* (рядок А), *хвастливий, хворостняк* (рядок В), *кістлявий, шістнадцять* (рядок Г), *пестливий* (рядок Д) — виключення.
10. Граматично правильно побудоване речення у рядку Д *Я відучора ще чекав на тебе*.
Виправлені варіанти:
А Більшість депутатів проголосувала за прийняття закону.
Б Хлопців запросили *взяти* участь у змаганнях.
В Кохання — *найчистіше* почуття.
Г У *прочинене* вікно залетів свіжий вітер.
11. До одного розряду належать займенники в рядку Д *всього, кожним, саму, іншому* (означальні). До особових належать займенники *мене* (рядок В), *тебе, вами* (рядок Г), до відносних — *який, чий* (рядок В), *скільки* (рядок Г), до заперечних — *нікотрий* (рядок Б), *ніякого* (рядок В), до вказівних — *цей, тому* (рядок А), *тим* (рядок Г), до неозначених — *когось*,

будь-хто (рядок А), а також зворотний займенник *собі* (рядок Б), присвійний займенник *свого* (рядок Б), означальний займенник *жоден* (рядок Б).

12. Числівник вжито у правильній відмінковій формі у рядку **Б** *двомстам вісьмом*.

Виправлені варіанти:

А *шестистами чотирма*

В *семисот десятих*

Г *восьмистам сорока сімом*

Д *шістдесяти п'яти*

13. Прислівник ужито в реченнях **Скрізь** *ростуть квіти. Тоді було холодно. (відповідь В)*. У реченнях **Неподалік** *від озера будинок відпочинку* (варіант А), **Навколо** *хати ростуть вишні* (варіант Б) виділені слова є прийменниками, у реченні *У нього здивоване обличчя* (варіант Г) виділено дієприкметник, у реченні *Залиште мені щось на пам'ять* (варіант Д) виділено сполучення прийменника з іменником.

14. Реченням зі складеним іменним присудком є **Не той** тепер Миргород, Хорол-річка **не та** (відповідь А).

15. Дієслова другої дієвідміни складають рядок **Б** *спати, бігти, муркотіти, лежати*.

Дієлова *ревіти, булькотати* (рядок А), *побороти, жити, зблиснути* (рядок В), *червоніти, чути* (рядок Г), *іржати* (рядок Д) належать до I дієвідміни. Дієслова *розповісти, їсти* (рядок Г) — атематичні (не належать ні до якої дієвідміни).

16. Усі іменники у формі родового відмінка однини мають закінчення **-у (-ю)** в рядку **А** *метрополітену, пункту, споришу, мусону*.

Закінчення **-у (-ю)/-а (-я)** у словах інших варіантів:

Б *бузоку, театру, літра, жанру*

В *синтезу, редуктора, меду, лісу*

Г *лісока, хліба, вівса, гаража*

Д *табуна, каравану, хокею, вальсу*

17. Допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів у рядку **В** у слові **кричемо** (*треба кричимо*).

18. Пунктуаційну помилку допущено в реченні **Г** *Високі гори довкола покриті чорним смерековим лісом. Бо покриті* — це присудок, а не означення.

19. Граматично правильно побудоване словосполучення **Г** *поставити за приклад*.

Виправлені варіанти:

А *хворів на грип*

Б *відповідно до наказу*

В *насміхалися з нього*

Д *згідно із законом*

20. Подвоєння літер відбувається в кожному слові рядка **Б** *ім...іграція, буд...зм, Марок...о, ан...али*.

Подвоєння літер у словах інших варіантів:

А *сюрреалізм, нетто, панно, колекція*

В *бароко, група, міра, Голландія*

Г *алея, еміграція, вілла, лібрето*

Д *тонна, сума, ірреальний, шосе*

21. Усі прислівники пишуться окремо в рядку **А** *уві сні, кінець кінцем, з переляку, на зло*.

Виправлені варіанти:

Б *не з руки, нашвидкуруч, споконвіку, вплач*

В *на льоту, без угаву, безперестанку, сам на сам*

Г *назустріч, напам'ять, навиліт, до вподоби*

Д заочі, на жаль, у стократ, на-гора

22. Немає помилок при творенні ступенів порівняння в рядку **Д якнайдовший**.

Виправлені варіанти:

А найвищий

Б найхитріший

В найбільш тривалий

Г гірший

23. Усі складні слова пишуться через дефіс у рядку **Г фізико-математичний, стоп-кран, азотно-фосфорний, жар-птиця**.

Виправлені варіанти:

А інженер-механік, піволівця, вищезазначений, землекоп

Б військовополонений, яхт-клуб, гамма-промені, мікроскопічний

В осінньо-зимовий, західноукраїнський, науково-технічний, пів-Африки

Д світло-синій, всесвітньоісторичний, легкокрилий, віце-президентський

24. Антонімічні пари між фразеологізмами:

1В замилювати очі (*казати неправду*) — рубати з плеча (*казати правду*);

2Д собаку з'їсти (*бути обізнаним*) — як свиня в апельсинах (*погано розумітися на чомусь*);

3А крапля в морі (*мало*) — хоч греблю гати (*багато*);

4Б знімати стружку (*лаяти*) — співати дифірамби (*надмірно хвалити*).

Г кинути на зуб (*трохи з'їсти*) — зайвий варіант.

25. Відповідність між типом речення та прикладом до нього:

1В Де-не-де біля вирв сивіє безводний полин або кущиться пахучий чебрець. (*Складносурядне речення*);

2А Не брудни криниці, бо схочеш водиці. (*Складнопідрядне речення*);

3Д Вік живи — вік учись. (*Безсполучникове складне речення*);

4Б Хлопець не роздягнувся, лиш розстебнув сорочку. (*Просте речення з однорідними присудками*);

Г Павло розпріг коней, а новобранці взялися за свої торби, щоб трохи підкріпитися з дороги. (*Складне речення з різними видами зв'язку, сурядним і підрядним — зайвий варіант*).

26. Відповідність між видом підрядного та фрагментом складного речення:

1Б Богдан припав до землі, що ... (*Підрядне означальне*);

2Г Він хоче сказати, що ... (*Підрядне з'ясувальне*);

3Д Усім було не до сміху, оскільки ... (*Підрядне обставинне причини*);

4А А вони сміялися, хоч ... (*Підрядне допустове*);

В Сашко повернувся додому, аби ... (*Підрядне обставинне мети — зайвий варіант*).

27. Відповідність між видом простих речень та прикладом:

1Г Не забудьте пом'янути незлим, тихим словом. (*Односкладне означено-особове речення*);

2Д Уже закінчили жито жати. (*Односкладне неозначено-особове речення*);

3А Вовка пастухом не ставлять. (*Односкладне узагальнено-особове речення*);

4Б Полювання відкрито! (*Односкладне безособове речення*);

В Печалі бронзове лиття. (*Односкладне називне — зайвий варіант*).

28. Відповідність між словами та частиною мови:

1В коло — *прийменник*;

2А мимоволі — *прислівник*;

3Б пірнаючи — *дієприслівник*;

4Д його — *займенник*.

Читання й аналіз тексту

29. Сильові ознаки тексту подано в рядку **Б** **повтори, пристрасність викладу (захоплення), наявність окличних речень, питань, уживання суспільно-політичної лексики, емоційно забарвлених слів, фразеологізмів.**
30. Ауру нації творять **Г** **митці.**
31. Італія — це нація **Г** **Данте і Петрарки, Рафаеля і Мікеланджело.**
32. Історичне безсмертя дарує **Б** **література й мистецтво.**
33. Основну думку автора висловлено в рядку **А** **Тож чи не час замислитись, хто ми в очах світу і яку маємо ауру, а якщо не маємо, то чому? (47-50).**
34. Синонімом до слова *реноме* (33-40) є **В** **репутація.**
35. За стильовими ознаками текст є **Б** **публіцистичним.**
36. За типом мовлення текст є **В** **роздумом.**

Частина 2 Українська література

37. Рядки
*Ой Морозе, Морозенку,
Ти славний козаче,
За тобою, Морозенку,
Вся Вкраїна плаче.*
узяті з історичної пісні (відповідь **В**).
38. Легенда про заснування Києва наявна у творі «Повість минулих літ» (відповідь **Б**).
39. Справжнє прізвище Олександра Олеся — **Кандиба** (відповідь **Д**).
40. Академік О. Білецький назвав «будинком із багатьма прибудовами і надбудовами, зробленими неодноразово і не за строгим планом» роман Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (відповідь **В**).
41. Події у творі О. Гончара «За мить щастя» відбуваються у «перше повосінне літо» (відповідь **А**).
42. Творчість Марка Вовчка належить до літературного напрямку **реалізм** (відповідь **А**).
43. Тематично спорідненими творами є «**Чого являєшся мені у сні?**» та «**О панно Інно**» (відповідь **В**). Обидва твори про невзаємне кохання.
44. За принципом «*Своя сорочка ближче до тіла*» живе герой твору «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного **Грицько** (відповідь **Б**).
45. Максим Рильський був представником «**неокласиків**» (відповідь **Д**).
46. Кульмінацією новели Василя Стефаника «Камінний хрест» є **божевільний танець** (відповідь **В**).

47. Віршовий розмір уривку з поезії «Любїть Україну» Володимира Сосюри
Дівчино! Як небо її голубе,	--□ --□ --□ --□
Люби її кожну хвилину...	--□ --□ --□ --□
Коханий любить не захоче тебе,	--□ --□ --□ --□
Коли ти не любиш Вкраїну.	--□ --□ --□ --□

тристопний амфібрахій (відповідь Г).

48. «У сміливих щастя завжди — є», — переконані славні козацькі нащадки у творі «Тигролови» І. Багряного (відповідь Б).

49. У селі Семигори відбуваються події твору «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького (відповідь Д).

50. Слова «Не треба, згоріло! Все згоріло, і мов стара моя душа на тім огні згоріла!.. Чую, як мені легко робиться, наче нова душа сюди ввійшла, а стара, дворянська, попелом стала...» належать Мартину Борулі, героєві однойменного твору (відповідь Б).

51. Підзаголовок «Із оповідань тюремної Шехерезади» має твір «Момент» (відповідь А).

52. Епіграф «Шість прикмет має людина: трьома подібна вона на тварину, а трьома на янгола...» наявний у творі «Місто» В. Підмогильного (відповідь В).

53. У повісті О. Кобилянської «Земля» відсутня проблема збереження людської гідності жінки (відповідь Б).

54. Іронічне висловлення «Од молдованина до фіна // На всіх язиках все мовчить, // Бо благоденствує!» є в творі Т. Шевченка «Кавказ» (відповідь А).

55. «Філологічний водевіль» — так було визначено одним із критиків жанрову своєрідність твору «Мина Мазайло» М. Куліша (відповідь Г).

56. Від першої особи не ведеться оповідь твору «Максим Гримач» (відповідь Б).

57. Відповідність між фігурами мови та уривками з творів:

1Д В соняшника біли руки і ноги... («Балада про соняшник» І. Драч) — персоніфікація;

2А Темряву тривожили криками півні... («Лебеді материнства» В. Симоненко) — алітерація;

3В Всякому місту — звичай і права... («Всякому місту — звичай і права» Г. Сковорода) — анафора;

4Б І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала... («Пісня про рушник» А. Малишка) — інверсія;

Г тавтологія — зайвий варіант.

58. Відповідність між твором та його жанром:

1Б «Земля» — повість;

2В «Максим Гримач» — оповідання;

3Г «Момент» — новела;

4А «Місто» — роман.

Д комедія — зайвий варіант.

59. Відповідність між модерністськими літературними течіями та творами:

1Г неоромантизм — «Лісова пісня»;

2Д символізм — «Земля»;

3А імпресіонізм — «Момент»;

4В експресіонізм — «Камінний хрест»;

Б «Максим Гримач» — зайвий варіант.

60. Відповідність між письменником і персонажем його твору:

1В Марко Вовчок («Максим Гримач») — *Тетяна*;

2Г Михайло Коцюбинський («Тіні забутих предків») — *Палагна*;

3А Ольга Кобилянська («Земля») — *Сава*;

4Д Іван Карпенко-Карий («Мартин Боруля») — *Марися*;

Б Сомко («Чорна рада») — *зайвий варіант*.

Частина 3

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ

Підтримайте або спростуйте думку: **«Яке коріння, таке й насіння»**

Прочитавши в дитинстві арабську казку „Яке коріння, таке й насіння”, я почав задумуватись над тим, що люди не народжуються, а стають такими, якими вони є. На мою думку, особистість є результатом впливу оточуючих, життєвих обставин і, найголовніше, родини, бо не дарма в народі кажуть: „Яка хата, такий тин, який батько, такий син”.

По-перше, якщо замислитись, то на 90 % образ мислення, вчинки, морально-етичні цінності формуються безпосередньо під впливом батьків. Свідомо чи несвідомо, але батьки є прикладом, який дитина автоматично засвоює і повторює в дорослому житті.

Так, наприклад, Іван Багряний у романі „Тигролови” описує життя родини Сірків, де батьки своїм позитивним прикладом змогли виховати двох гідних дітей: Грицька і Наталку. Від батька вони взяли рішучість, сміливість, працелюбність, уміння ніколи не здаватися; від матері — чуйність, силу вірно любити і дружити та завжди сподіватися на краще.

По-друге, батьківський приклад, на жаль, далеко не завжди є гідним для наслідування. Та все ж, навіть усвідомлюючи помилки батьків, навіть обіцяючи собі ніколи не припускатися подібних помилок, багато хто, по суті, повторює таку ж долю.

Підтвердження цього ми бачимо щодня. Думаю, якщо запитати у п'яниці, чи зловживав алкоголем хтось із батьків і чи страждав він сам від цього у дитинстві, то 9 з 10 скажуть „так”. І цей життєвий приклад є беззаперечним доказом моєї думки.

Таким чином, кожна людина є певним продовженням своїх батьків. Але, хоч як не смішно уявити, що на ялині вродили груші, кожен має змогу змінити щось у собі, адже діти повинні бути розумнішими за батьків, хоча б заради своїх дітей.